

BERGSLUFT

www.elinwagner.se

MEDLEMSBLAD FÖR ELIN WÄGNER-SÄLLSKAPET

Elin Wägner-dagen 2010

Vid det välbesökta årsmötet i Bergs bygdegård den 15 maj blev det stora förändringar i styrelsen. *Marianne Enge Swartz* som har varit ordförande sedan starten 1990 hade avböjt omval liksom kassören *Eva Christiansson* och *Kerstin Pharmsan-son*. *Birger Schlaug* önskade stå över ett år. Till ny ordförande valdes *Christina Ekström* från Växjö, förläggare till förra årets Elin Wägner-antologi. *Gunilla Lindahl* och *Eva Persson* från Berg, *Birgitta Wistrand* från Stockholm och *Ann-Margreth Willebrand* från Växjö valdes in i styrelsen. De nya ledamöterna kommer att presenteras i Bergsluft och på hemsidan. Nya revisorer blev *Britt-Inger Dunås* och *Kerstin Axén Krag*. *Marianne Enge Swartz* och *Birgitta Hansson* tar över valberedningen för nästa år.

Efter årsmötet presenterade skådespelaren *Anita König* och *Marianne Enge Swartz* ett program om Pennskaftet 100 år "Å, herregud ett fruntimmer". Marianne visade ett bildspel med nedslag i Elins liv och verk och Anita kom som det virvlande Pennskaftet. Ett mycket uppskattat program.

Tack!

Den nya styrelsen tackar varmt de avgående ledamöterna för stort engagemang och viktiga arbetsinsatser under många år. Ett särskilt tack till Marianne som var bland initiativtagarna till bildandet av Sällskapet och medverkade till att Lilla Björka inköptes och att Stiftelsen bildades. Det är en stor kulturgärning som hon gjort under dessa år.

/ Christina Ekström

Vem är Christina Ekström?

Den röda tråden genom mitt liv har varit ett starkt samhällsengagemang, som jag har fått ut mycket av genom politiska uppdrag och min yrkeskarriär inom bostadssektorn. Några år efter det att jag återvänt till Småland 2005, efter att ha arbetat i Göteborg och Stockholm, startade jag tillsammans med min man Artéa Förlag. Förlaget har gett mig rika möjligheter att arbeta med litteratur, som varit ett stort intresse genom livet. När jag kopplar av så är trädgården min bästa rekreativskälla.

Grattis!

Britt-Inger Dunås, Växjö, *Berit Huldgren*, Loft-hammar och *Ullabell Johansson*, Braås, blev de lyckliga vinnarna i dragningen bland medlemmar som betalade in avgiften före 1 juni.

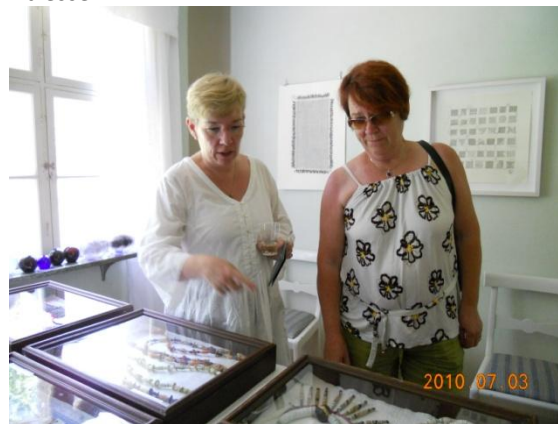
Vinsten är årets jubilar *Pennskaftet* – en bok som vinnarna säkert redan har men kanske kan ge vidare till en ung människa i er omgivning!

Anita och Marianne som "pennskaft"

Sommaren på Lilla Björka

Sommaren på Lilla Björka har som vanligt varit fylld av intresserade besökare som våra guider *Gertrud*, *Mia*, *Marianna*, *Anita* och *Irma* tagit väl hand om. *Lotta Frost Berggrens* utställning med tecknade vävar och eleganta papperssmycken väckte stort intresse.

Lotta Frost visar smycken för Christina Ekström.

Många passade på att komma på vår pelargondag då *Veronica Wägner* sålde sticklingar och höll föredrag om sina pelargonfavoriter. *Gunilla Lindahl* ordnade skrivartreffar i Elins skrivarstuga och Elin Wägner-sällskapet stod som värd för fem sommarkvällar på Lilla Björka. "Trädgårdsinspiratören" *Kerstin Bohlin* från Klockaregården visade bilder från Chelsea Garden Show, *Cecilia Zadig* talade om kvinnors ledarskap och *Marianna Agetorp* om kärleken till Moder Jord. *Cecilia Davidsson*, författare från Tolg, berättade om sitt skrivande och Elin själv fick komma till tals i form av radioinspelningar från 30- och 40-talet, som *Marianne Enge Swartz* introducerade.

Veronica Wägner berättar om sina pelargoner.

Stiftelsen Elin Wägners Lilla Björka vill tacka alla som på olika sätt hjälpt till att även denna sommar göra Lilla Björka till en attraktiv och levande plats!

Garaget rivs

Under hösten kommer stora förändringar att ske på Lilla Björka, då stiftelsen nu äntligen fått ihop nödvändiga medel och tillstånd för att riva garagebyggnaden och återställa den ursprungliga mindre tillbyggnaden, där det nu ska installeras en handikaptolett. Vi hoppas att vi därmed ska kunna ge bättre tillgänglighet till huset och dess aktiviteter, samtidigt som vi tar ytterligare ett steg på vägen mot återskapandet av den miljö som omgav Elin och hennes närstående. /*Solveig Hammarbäck*

Poet på Lilla Björka

Att få bebo och öppethålla Lilla Björka för besökare är fantastiskt. En sommarparentes som det lyser omkring i mitt liv och som håller livsvärmen kvar under höst och vinterdagar. Semester är det också då jag unnar mig att läsa mer av och om Elin och hennes värld. I år hade jag förmånen att också få hålla i ett av Sommarkvällsprogrammen på Lilla Björka. Som alltid tror jag att "det är väl ingen som

kommer för att lyssna på mig", men salen blev full och även solverandan och grusgången nyttjades. Ämnet "Myrar mångfald och Moder Jord" valde jag att tala över. Tre ledord där jag kan känna mig sammanlänkad med Elins värld. Ord som för mig beskriver eller ger en aning om samhörigheten med naturen och släktbanorna, med stillheten, enkelheten och med en enklare livstro utan dogmer och religion. I Elins texter hittar jag hela tiden dessa samband. I hennes brev till Emilia Fogelklou finner jag hennes sökande väg efter en egen livstro. Som kväkare fann hon fram till den. Själv kan jag över mitt liv endast sätta "fritänkare".

Hela min barndom präglades av en extrem gammalkyrklighet, inte olik den som Elin mötte under sin uppväxt på besök i prästgårdarna Berg och Tolg. Jag är född 1963 och tiden var totalt annorlunda än Elins. Men för mig är det många röda pulserande trådar som ringlar sig mellan Elins och min värld. Denna sommar har jag särskilt sökt efter Elins *Livstro* och förhållningssätt gentemot *Det Heliga*. Finner spåren överallt som en självklar underton som hon på intet sätt ursäktade sig för utan som fanns med som en självklarhet. Kritiken mot kyrkan som maktinstans och påverkande överhöghet framkommer kanske mest i romanerna. Min egen önskan om att få finna Elins bok i ämnet skrev jag i en dikt här nedanför hennes vackra trappa.

Kväkartystnad och livstro

Hennes steg blev till sist trötta
ned för den grånande trappan
Livstrappan

Hon orkade inte längre gå upp
till skrivarbordet

fast tanken var så klar

och orden ännu inte utbytta mot tystnaden

Hennes sista bok om fridens havandeskap

kväkartystnad och livstro

den väntar jag ännu på

medan det sista kvällsljuset

ljudsätter ekstammarna utanför

med hörsägner från väsenvärldar

vi ännu inte ser.

/*Marianna Agetorp* marianna@agetorp.se

Poetisk frukost

Tisdagen 27 juli samlades tio personer i Skrivarstugan på Elins Lilla Björka under rubriken "Poetisk Frukost". Initiativtagare och frukostvärdinna var nya styrelseledamoten *Gunilla Lindahl*. Morgonen inleddes i gassande sol av Gunilla med text av ryske poeten Majakovskij. Till ekologiskt och rättvist kaffe med smörgås, marmelader och en och annan geting fortsatte morgonstunden med utbyte av

tankar, fler dikter och mer undringar.

Många röster blandade sig. Verner Aspenström var där. Siv Åkesson var där. Börje och Marianne. En bloggare. Några bergbor. Det visade sig att alla hade med sig en dikt i fickan, ett citat i huvudet eller en diktbok med markerad sida. Vi lämnade Skrivarstugan rikare. / *Gunilla Lindahl*

Poetisk frukost på Lilla Björka, Gunilla t.h.

Vi fick ett mail

Hej! Jag läste precis ut din antologi om Elin Wägner, och kände mig nödgad att skriva och tacka för denna fantastiska bok! Jag råkade på den häromveckan på biblioteket, och eftersom jag har läst en del böcker av Bang på sistone, och på så vis hört talas om Wägner, så lånade jag den bara för att, liksom. När jag väl börjat läsa slukade jag den sedan så snabbt jag kunde, och blev mer och mer glad, engagerad, inspirerad och framförallt fylld med ny kunskap för varje text jag läste.

Särskilt imponerad blev jag, förutom av Elin Wägner själv, av redaktörsarbetet; att ha kunnat sammanfoga alla dessa texter så bra, och få med en så bred och heltäckande bild av Elin. Sjukt bra, helt enkelt! Nu ska jag snart ge mig i kast med Åsa-Hanna, som jag hittade på loppis häromsistens, och sedan plöja igenom resten av de Wägnerböcker som jag genom antologin har blivit så sugen på att läsa. Tack så mycket för en bra bok!
Hälsningar

Amanda Johansson, 20 år, Göteborg

P.S. "Det första fotstegets moder", antologin som kom ut under minnesåret för Elin Wägner 2009, kan beställas från www.arteforlag.se
Tel 0470 61450.

Mormors ostkaka

Min mormor, Gerda Frisk, bodde på Knutsudde i Berg under samma tid som Elin Wägner bodde på Lilla Björka. När det var fest hos Elin Wägner skulle

det, på småländskt vis, bjudas på ostkaka. Mormor fick alltid uppdraget att baka denna.

På Elin Wägner-dagen i Bergs Bygdegård den 15 maj bjöd Elin Wägner-sällskapet på ostkaka, bakad enligt det recept som min mormor använde då hon bakade till Elin. Här är receptet, lycka till! önskar föreningens nya kassör *Anette Björnson*:

Mormors, Mors och min ostkaka från Berg:

- 10 liter "fet" mjölk (gärna ohomogeniserad)
- 4,5 dl vetemjöl
- 3-4 msk ostlöpe (finns att köpa på apoteket)
- 10 ägg
- 10 dl vispgrädde
- 4 dl socker
- 1 tsk salt
- 100 g skållade och malda sötmandlar
- 10 st skållade och hackade sötmandlar
- 10 st skållade och malda bittermandlar

Blanda mjölet med några deciliter kall mjök, i en bunke. Värm resten av mjölken i en gryta till 37 grader. Dra av grytan från värmen och tillsätt mjölmjölkblandningen och ostlöpen. Alltsammans får nu stå i cirka 30 minuter.

Nu ska mjölken ha "loppnat", det vill säga stelnat till. Skär nu den loppnade mjölken i små rutor. Efter ytterligare cirka 30 minuter börjar vasslen komma upp. Ös bort vasslen, lite i sänder, tills det bara finns ostmassa kvar. Det tar cirka 2 timmar, men kan även ta betydligt längre tid.

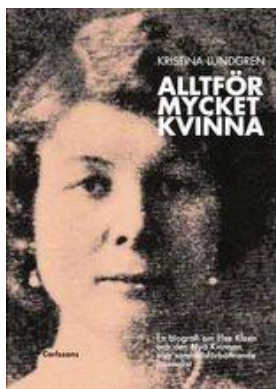
Vispa upp ägg, grädde, socker och salt. Blanda i ostmassan tillsammans med mandeln.

Häll sedan upp smeten i smorda formar och grädda i varm ugn, gärna vid cirka 200 grader, i ca 80 minuter. Täck ostkakan med aluminiumfolie om den ser ut att få för mycket färg. Servera ostkakan ljummen tillsammans med hjortronsylt och vispad grädde.

Alltför mycket kvinna

Det är titeln på en spännande nyutkommen "biografi om Else Kleen och Den nya kvinnan som samhällsförbättrande journalist" skriven av medieforskaren Kristina Lundgren (Carlssons förlag). Else Kleen, som oftast skrev under signaturen Gwen, började skriva i DN 1906 och mötte där 1907 Elin Wägner som i DN publicerade de texter som sedan skulle bli *Pennskaftet*. Båda deltog som journalister i rösträttskampen och när Elin 1909 blev utsatt för sin f.d. fästmans insinuanta påhopp i anonyma insändare var det Else Kleen som i DN ryckte ut med ett välformulerat försvar, vilket gjorde dem till vänner för livet.

Else Kleens journalistiska bana började med egenhändigt illustrerade modekåserier men så småningom tog hennes sociala intressen överhanden. Hon engagerade sig mot de rådande behandlingsformerna på ungdomshem och inom fångvården och fick till och med avtjäna ett tvåmånaders fängelsestraff på Långholmen för sina avslöjanden – något som väckte stort uppseende inte bara för att hon var en känd skribent utan framför allt för att hon var gift med landets socialminister. Som journalist var hon verksam ända in på 60-talet och boken blir därför också intressant som tidningshistoria.

Kristina Lundgrens forskningsambitioner gör att man får en inträngande beskrivning av livet på de tidningsredaktioner där ett litet antal kvinnor försökte skaffa sig utrymme för att förändra rådande förhållanden i arbetsliv och samhälle. Vid läsningen fylls man av beundran för Else Kleens mod och uthållighet och av respekt för det viktiga pionjärbete som hon och Elin och alla andra kvinnliga journalister genomförde.

/Solveig Hammarbäck

Eva Adolfsson till minne

”Hör, jag talar!”, skrev Eva och man lyssnade till hennes essäer om litteraturens skäl (2003). I *Till Moskva* (1995) skrev hon om sina erfarenheter av studentliv i Moskva på 60-talet och jag som ryskstuderande jämnårig undrade varför inte också jag var där. De korta, sparsmakade romanerna *Förvandling* (2005) och *En liten historia* (2009), som nominerades till Augustpriset, blev hennes sista. Jag tyckte mycket om dem liksom festen hon ordnade när *En liten historia* kom ut. Eva – strålande glad, så full av liv och lika stark närvaro där som på tangopistan eller i talarstolen. Nu är hon borta. Men passa på att läsa vad hon skrivit. Kritik, essäer, alltid direkt träffande, men särskilt de två korta – men ack så täta och innehållsrika romanerna. / Marianne Enge Swartz

Märta Schlecker till minne

Vi har förlorat vårt minne - Märta var med i Sällskapet från början och hon bar med sig minnen: av Elin och av byn Berg där Elin Wägner byggde sig sitt hus och ville känna sig som hemma. Märta var handlarens dotter som fick julbada i Elin Wägners badkar, det första i byn. Hon blev lärarinna i textilslöjd, gifte sig med ingenjören Börje, flyttade tillbaka till Berg när föräldrarna dog och vårdade hembygdsföreningens textila skatter. Ingen glömmar mannekänguppvisningarna hon ordnade under Bergveckorna där hemvävda vardagskläder blandades med finklänningar i siden och brokad. Hon visste vad som hänt i byn, vem som bott var och hur folk var släkt. Vem ska vi nu fråga?

/Marianne Enge Swartz

Författaren och samhället

Christina Ekström deltog i ett seminarium på Brunnsviks folkhögskola under Dan Anderssonveckan i juli. Vi saxar ur Dala-Demokraten där Cecilia Burman skrev följande: ”Till och med jag – en ung, kvinnlig journalist som läst idéhistoria har bättre koll på Strindberg och diverse filosofer med manliga namn än Elin Wägner. Hon nämndes i förbigående tillsammans med Fredrika Bremer och Ellen Key på grundkursen tack vare det obligatoriska genusperspektivet.” Cecilia undrar varför man inte har en Elin Wägner-vecka i Småland och varför man inte gör SVT-dramaserier av hennes verk eller film om hennes liv. Artikeln slutar med den hoppfulla raden: ”Elin Wägners klocka ringer än”. Läs hela artikeln på www.Dala-Demokraten.se

Polväxling

Program och anmälan till årets Elin Wägner-dagar på St Sigfrids folkhögskola medföljer detta nummer av Bergsluft. Kom och tag gärna med en vän!

Bergslufts nya ansikte

Vårt medlemsblad *Bergsluft* har fått ett nytt ”huvud”. Tacksam för synpunkter, ros och ris! På hemsidan får ni bilderna i färg!

Elin Wägner-sällskapet

Dungevägen 2, 352 49 Växjö

Bg 645-0126 www.elinwagner.se

Bergslufts redaktion:

Marianne Enge Swartz (mes@comhem.se)

08 30 69 07

Christina Ekström (info@arteforlag.se)

0470 61450

NÄSTA NUMMER AV BERGSLUFT kommer i december 2010. Då får ni också årets småskrift.

Redaktionen tar tacksamt emot artiklar och notiser **senast 1 november.**